

21.1.2022

Paltan lausunto valtioneuvoston periaatepäätöksestä yrittäjyydestä, VN/27217/2021

1. *Onko yrittäjyyden periaatepäätöksessä otettu huomioon yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta keskeisimmät asiat?*

Palvelualojen työnantajat Palta kiittää lausuntomahdollisuudesta. Palta pitää erityisen arvokkaana, että periaatepäätös on ylihallituskautinen, poikkihallinnollinen ja sen seurantaan tullaan perustamaan Yrittäjyyden neuvottelukunta.

Uudet yritykset ovat viime vuosina syntyneet lähinnä palvelualoille. Aktiivisista yrityksistä reilusti yli 60 % toimii palvelualoilla. Suomessa toimii lähes 190 000 palveluyritystä, mikä on noin kaksi kolmesta kaikista Suomen yrityksistä. Keskimäärin palveluyritysten määrä on kasvanut viime vuosina 20 000:lla vuosittain. Valtaosa näistä palveluyrityksistä toimii pk-sektorilla.

Uusien työnantajayritysten määrä on kasvanut Suomessa lähes pelkästään palveluissa, eikä niissäkään lähellekään Ruotsin tahtiin. Kun verrataan Suomen kehitystä esimerkiksi Ruotsiin, syntyy meillä kuitenkin kautta linjan huomattavan vähän työnantajayrityksiä. Suuri osa Suomen yrityskannan ja työllisten määrän viime kasvusta viime vuosina selittyy yrityksillä, jotka työllistävät vain yrittäjän itsensä. Tämä kertoo osaltaan erityisesti pk-yrityksille työllistämisestä aiheutuvista riskeistä ja kustannuksista.

Edellä kuvattuun ongelmaan tulisi vahvemmin kiinnittää huomiota periaatepäätöksessä ja sen seurannassa. Toivoisimme siinä tunnistettavan esitettyä paremmin, miten minimoitaisiin työllistämisestä yrittäjälle aiheutuvat riskit ja miten työnantajayritysten asemaa ylipäänsä voitaisiin parantaa kasvun tukemiseksi. Kuten hyvin tiedetään, ovat palveluyritykset perinteisesti työvoimaintensiivisiä. Niiden työllistämisen näkökulmasta esim. paikallinen sopiminen, verokiila ja työllistämisen sivukulut ovat merkittävimpiä tekijöitä.

Työllistämiseen liittyy myös toinen asia, johon periaatepäätöksessä tulisi kiinnittää laajemmin huomiota eli työvoimapula. Kaikissa Paltan omissa selvityksissä ja jäsenkyselyissä nousee erittäin vahvasti esiin osaajien tarve aina suorittavan työn tekijöistä huippuosaajiin. Se nähdään kautta linjan merkittävimpänä tulevan kasvun esteenä palvelualoilla.

Tästä syystä Palta pitää riittämättömänä periaatepäätöksessä nyt esitettyjä toimenpiteitä työvoiman saatavuuden turvaamiselle. Vaikka kyseessä on laajemminkin yhteiskuntaamme koskeva haaste kuin vain pk-sektoria koskeva ongelma, niin katsomme että myös yrittäjyyden periaatepäätöksessä ja sen seurannassa olisi tärkeää tunnistaa ja etsiä ratkaisuja osaajapulaan. Myös työperäisen maahanmuuton mahdollisuudet tulisi tunnistaa vahvemmin sekä etsiä ratkaisuja, miten erityisesti pk-yrityksien kynnyistä työllistää ulkomaalaistaustaista työvoimaa voitaisiin laskea.

Kolmanneksi Palta haluaa nostaa esiin pk-yritysten TKI-tukemisen sekä viennin edistämisen toimet. Pk-yritysten kannalta on tärkeää saada mahdollisimman nopeasti käyttöön T&K-verokannustin, jota

21.1.2022

myös parlamentaarinen työryhmä esitti viime vuoden lopulla. Tällaiselle verovähennykseen rakentuvalla kannustimella on vahva tarve niin tuottavuuden noston kuin laaja-alaisen vaikuttavuuden kannalta. Lisäksi toivoisimme periaatepäätöksessä kiinnitettävän huomiota myös pk-yritysten vientiponnistelujen tukemiseen. Nykyisen tuki- ja rahoitusinstrumentit eivät parhaalla mahdollisella tavalla palvele esim. palveluviennin tarpeita.

2. Mitä tulisi erityisesti ottaa huomioon yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamisessa?

Periaatepäätöksen toteutumisen ratkaisee se, kuinka laajasti siihen sitoudutaan ja kuinka paljon se todellisuudessa ohjaa julkisen sektorin toimintaa jatkossa. Tämä koskee ministeriöiden lisäksi myös laajemmin julkista hallintoa sen eri tasoilla. Toimeenpanon tuloksellisuuden kannalta tärkeää on varmistaa, että yritys näkökulma tulee huomioiduksi universaalisesti kautta julkisen hallinnon.

3. Ovatko yrittäjyyden periaatepäätöksen toimenpiteet poikkihallinnollisen yhteistoiminnan ja koordinaation varmistamiseksi riittävät (toimenpide 6.1.)?

Yrittäjyyden neuvottelukunnan osalta haluamme korostaa, että sen tulee olla riittävän laaja-alainen, niin että siinä on edustettuina mahdollisimman laajasti eri toimialat. Nostimme jo edellisessä kohdassa esiin julkisen hallinnon kaikkien tasojen sitouttamisen merkityksen periaatepäätöksen tuloksellisuuden osalta. Tähän on syytä panostaa myös koordinaatiossa eri toimijoiden kesken.

4. Ovatko esitetyt seurantamittarit kattavat yrittäjyyden periaatepäätöksen seuraamiseksi (kohta IV)?

Seurantamittarien merkitys on ratkaisevassa roolissa periaatepäätöksen toimeenpanossa ja sen ohjaamisessa. Palta katsoo, että mittaristo on pääosin onnistunut. Mittaristo on kuitenkin syytä vielä arvioida lausuntokierroksen tuomien mahdollisten muutosten jälkeen. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota niiden ohjaavuuteen ja todelliseen mitattavuuteen.

5. Miten voidaan kehittää ministeriöiden välistä poikkihallinnollista yhteistyötä yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamiseksi?

Periaatepäätöksen ohjaavuutta on syytä vahvistaa viemällä se osaksi hallinnon ohjauksen mekanismeja eri hallintotasoilla. Tämä koskee esimerkiksi ministeriöiden ja virastojen välisiä tulossopimuksia. Päätöksessä esitetyt mittarit tulee hyödyntää tässä ohjauksessa.

Kunnioitavasti,

Tatu Rauhamäki
Johtaja, elinkeinopolitiikka